

El **retaule** escapçat de la Seu Vella de Lleida

La Generalitat es va deixar perdre un fragment d'aquest retaule, del segle XIV, que un antiquari va posar a la venda.

Lleida ha celebrat aquest any el 800 aniversari de la col·locació de la primera pedra de la Seu Vella, una de les joies de l'art medieval català, amb una exposició que, sota el títol de "L'esplendor retrobada", ha reunit al monument les seves obres més valuoses que estan repartides per diferents parts del món. L'exposició va començar a l'estiu i es va tancar el passat mes d'octubre

amb un èxit rotund. Posteriorment, i amb molt poques excepcions, les peces han anat retornant als museus que les acullen. Poc després que es tanqués l'exposició, s'ha sabut que una de les estrelles de la mostra, un fragment del retaule de l'altar major que es troba al Museu Goya de Castres, a França, estava a la venda l'any 1989 en un antiquari de París i la Generalitat se'l va deixar escapar. En aquella època, la professora d'història de l'art de la Universitat de Barcelona, Francesca Espanol, es trobava a París treballant al Louvre quan l'antiquari Guy Ladrière li va informar que tenia una peça escultòrica que podia procedir de Poblet. Espanol va veure la peça i va comprovar que no era de Poblet, sinó que es tractava d'un fragment documentat del retaule major de la Seu Vella escolpit per Bartomeu de Robió al segle XIV. Espanol assegura que va informar la Generalitat que aquesta peça estava en venda. "Em vaig equivocar d'interlocutor, ja que des de llavors no n'he tingut cap notícia i l'únic que sé és que l'obra ha acabat al Museu de Castres", diu la professora. Espanol no recorda la xifra exacta que demanava l'antiquari, però "en tot cas,

Algunes de les peces exposades en la mostra organitzada per commemorar els 800 anys de la Seu Vella de Lleida.

no era astronòmica". Segons unes fonts, es demanaven 72.000 euros, mentre que altres parlen de la meitat, uns 36.000. Espanol assegura que aquest fragment de l'altar major de la Seu Vella va fer cap al Museu de Castres "per la sensibilitat de l'antiquari", que va tenir-ne en compte l'origen, ja que aquest museu està especialitzat en art hispànic, sobretot de Goya. El director del Museu d'Art Nacional de Catalunya, Eduard Carbonell, assegura que no té constància que la proposta de compra arribés al Govern. "Si es fa una proposta, nosaltres elaborem un informe i, si es considera que s'ha de comprar la peça i es disposa de diners, es compra", explica Carbonell.

El 1991, després que Espanol localitzés aquesta peça, es va celebrar a París un congrés sobre la Seu Vella i la notícia va córrer entre els especialistes fins al punt que, segons testimonis presencials, alguns dels guies de la recent exposició "L'esplendor retrobada", va informar als visitants que s'havia deixat escapar una oportunitat d'or per aconseguir que tornés a Lleida aquesta obra, que el museu francès va cedir temporalment per celebrar el 800 aniversari.

Aquest fragment d'alabastre mostra la figura d'un rei mag agenollat, i va ser una de les primeres peces que va patir el seu particular exili quan l'exposició, visitada per més de 45.000 persones, va tancar les seves portes el passat 27 d'octubre.

Precedent. El cas d'aquest retaule no és únic. A final del 2002, la Generalitat va rebre una oferta de compra d'una part del retaule de Sant Pere de Cubells, una obra de Pere Serra del 1400. El director del Museu Nacional d'Art de Catalunya ha confirmat que un particular va oferir a la Generalitat la possibilitat d'adquirir aquesta obra. "Vam fer un informe per determinar si l'havíem de comprar —explica Carbonell—, i la conclusió a què es va arribar va ser que el MNAC no podia pagar el que se'n demanava." Carbonell no va aclarir el preu que es demanava per aquesta peça gòtica, ni tampoc la identitat del particular que l'oferia, que només ha explicat que "era català". Amb anterioritat, aquesta peça s'havia subhastat a Sevilla, concretament a la casa Arte Información y Gestión, el 5 d'abril del 2001.

El retaule de Sant Pere de Cubells està molt dispers. El Museu Maricel de Sitges en conserva dues parts, concretament les que reproduïen les escenes de la Nativitat i de la Resurrecció, procedents de la col·lecció d'art medieval de Pérez-Rosales (que també inclou altres joies del patrimoni lleidatà, com el Pantocràtor de l'Església de Tredòs, a la Val d'Aran). Hi ha nou imatges més en col·leccions privades de Barcelona i al Museu de Belles Arts de Bilbao, unes altres tres escenes es conserven al MNAC i l'escultura de Sant Pere que presidia l'obra pertany al Museu Marès. Una sort semblant a la del magnífic retaule de Bartomeu de Robió de la Seu Vella. A part del fragment que va anar a parar al museu de Castres, n'hi ha un altre a San Francisco. A Lleida es conserven uns altres cinc fragments i n'hi ha un altre de documentat només fotogràficament que representa el Sant Sopar i que no se sap on és.

Anna Sàez